

PANDEMIK

CABARAN MASYARAKAT ABAD KE-21

Penyunting

**RUZAINI IJON . MOHD KAMIL AHMAD . YOHAN KURNIAWAN
SITI FATHIHAH ABD LATIF**

Hak Cipta PENERBIT UMK, 2023

Hak cipta adalah terpelihara. Setiap bahagian daripada terbitan ini tidak boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau dipindahkan kepada bentuk lain, sama ada dengan cara elektronik, mekanikal, gambar, rakaman dan sebagainya tanpa mendapat izin daripada Penerbit Universiti Malaysia Kelantan.

	<p>Cataloguing-in-Publication Data Perpustakaan Negara Malaysia A catalogue record for this book is available from the National Library of Malaysia e ISBN 978-629-489-001-50</p>
---	---

Penerbit Eksekutif: Azman Hashim. Editor Naskhah: Amirul Firdaus Zilah, Raihana Sulaiman. Editor Perolehan: Nur Fatimah Pahazri
Konsep dan Susun Atur Huruf: Fatinah Ilias. Pembaca Prof: Zaliha Noor
Pembantu Teknikal: Mohd Suhairi Mohamad

Diterbitkan oleh:

Penerbit UMK

Universiti Malaysia Kelantan

Pejabat Perpustakaan dan Pengurusan Ilmu

Karung Berkunci 36, Pengkalan Chepa,

16100 Kota Bharu,

Kelantan

(Ahli Majlis Penerbitan Ilmiah Malaysia (MAPIM))

(Ahli Penerbit Buku Malaysia (MABOPA) No. Keahlian : 201903)

KANDUNGAN

SENARAI PENYUMBANG BAB PRAKATA

BAB 1

PENDAHULUAN: PANDEMIK DALAM SEJARAH PERADABAN MANUSIA

Ruzaini Ijon dan Siti Fathihah Abd Latif

- Pendahuluan
- Situasi Pandemik Kurun Ke-20
- Kronologi Pandemik Kurun Ke-21
- Covid-19: Cabaran Baharu Dunia
- Covid 19: Pengalaman Malaysia
- Langkah Penyelesaian Mendeapani Covid-19
- Kesimpulan
- Rujukan

BAB 2

PENGURUSAN COVID-19 BERASASKAN MAQASID SYARIAH DALAM TADBIR URUS DAN POLISI

Mohd Izzuddin Mohd Noor dan Fatimah Nadirah Mohd Noor

- Pendahuluan
- Siasah Syariyyah
- Maqasid Syariah
- Menjaga Agama
- Menjaga Nyawa
- Menjaga Akal
- Menjaga Keturunan
- Menjaga Harta Benda
- Kesimpulan
- Rujukan

BAB 3

KEPIMPINAN WANITA KETIKA PANDEMIK

Asma Lailee Mohd Noor

- Pendahuluan
- Konsep Kepimpinan
- Perbezaan Umum Konsep Kepimpinan Barat dengan Kepimpinan Islam

Kepimpinan Wanita
Kepimpinan Wanita Mendepani Pandemik
Kesimpulan
Rujukan

BAB 4

KEARIFAN TEMPATAN SEMASA PANDEMIK COVID-19

Yohan Kurniawan, Koentjoro Soeparno dan Khuzaiton Zakaria

Ancaman Bencana Alam
Bencana Pandemik Covid-19
Pandemik Covid-19 di Malaysia
Kesan Pandemik Covid-19 di Malaysia
Kearifan Tempatan Semasa Pandemik Covid-19
Kesimpulan
Rujukan

BAB 5

KELESTARIAN MASYARAKAT MAJMUK KETIKA PANDEMIK

Azman Bidin

Pendahuluan
Kepelbagaian Etnik Negara
Asimilasi atau Integrasi
Dasar Kemakmuran Negara
Cabaran Pandemik Covid-19
Kepatuhan Kepada Pemimpin Dalam Menghadapi Wabak
Kelestarian Masyarakat Majmuk
Sejarah sebagai Teladan
Bersama Menghadapi Pandemik
Keberkesanan Kolektif
Kesimpulan
Rujukan

BAB 6

PENGHAYATAN ETIKA KEAGAMAAN DALAM MENGHADAPI PANDEMIK COVID-19 DI MALAYSIA

Nur Azuki Yusuff

Pendahuluan
Perkembangan Isu Pematuhan PKP dalam Mengatasi Musibah Pandemik Covid-19

Etika dan Tanggungjawab Sosial
Cabaran Kelestarian Etika
Etika Keagamaan sebagai Senjata menghadapi Pandemik
Model Tingkah Laku Etika Keagamaan Menghadapi Pandemik
Kesimpulan
Rujukan

BAB 7

CABARAN PENDIDIK DALAM PROSES PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN SECARA ATAS TALIAN SEMASA PANDEMIK COVID-19

Zaleha Embong

Pendahuluan
Cabaran Pendidik semasa Proses Pengajaran dan Pembelajaran dalam Talian
Peranan Semua Pihak
Kesimpulan
Rujukan

BAB 8

PEKERJA SOSIAL DAN SOKONGAN SOSIAL KEPADA PELAJAR UNIVERSITI SEMASA COVID-19

Azahah Abu Hassan Sha'ari

Pendahuluan
Jurang Digital sebagai Cabaran Mahasiswa dan Mahasiswi Universiti Semasa Covid-19
Persekitaran Pembelajaran tidak Kondusif dan tidak Berkualiti
Perubahan Tanggungjawab Sosial Semasa Covid-19
Peranan Pekerja Sosial dalam Sokongan Psikososial
Kesimpulan

BAB 9

MENGENDALI TEKANAN EMOSI DAN MENTAL AKIBAT PANDEMIK COVID-19

Ateerah Abdul Razak

Pendahuluan
Tekanan Emosi dan Pandemik
Pendekatan Spiritual dalam Mengurus Emosi dan Mental
Emosi dan Mental
Penangan Pandemik di Serata Dunia

Obsessive Compulsive Personality Disorder (Troc)
Masalah Rumah Tangga dan Tekanan Mental
Kesimpulan
Rujukan

BAB 10

PENDIDIKAN ANAK-ANAK SEMASA PANDEMIK COVID-19

Noor Hisham Md Nawi

Pendahuluan
Memahami Makna Pendidikan
Pendidikan Cuti Sekolah
Musibah Virus Corona yang Mendidik
Aktiviti Pendidikan Khusus Semasa Pandemik Covid-19
Rumusan dan Penutup
Rujukan

LAMPIRAN A

DOA KETIKA BERLAKU WABAK DAN MUSIBAH

LAMPIRAN B

BAB 11

KESIMPULAN:

RUMUSAN DAN HALA TUJU

Ruzaini Ijon, Mohd Kamil Ahmad, Yohan Kurniawan dan Siti Fathihah Abd Latif

GLOSARI

INDEKS

BIODATA PENYUNTIN

SENARAI RAJAH DAN JADUAL

- Rajah 5.1 Ilustrasi Masyarakat Malaysia Menentang COVID-19
- Rajah 6.1 Hubungan Antara Realiti Sosial Menghadapi Pandemik Dengan Kemenangan Menghadapinya Secara Beretika dan Harmoni
- Rajah 6.2 Model Tingkah Laku Etika Keagamaan dalam Menghadapi Pandemik
- Rajah 8.1 Tiga Domain Utama Praktis Kerja Sosial
- Rajah 8.2 Tiga Cabaran Yang Dihadapi Oleh Pelajar-pelajar Universiti Ketika COVID-19
- Rajah 10.1 Konseptualisasi Kurikulum Pendidikan Islam
- Jadual 10.1 Kuliah Bersiri Konsep-konsep Asas Islam

SENARAI PENYUMBANG BAB

Ruzaini Ijon

Pensyarah
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Nur Azuki Yusuff

Profesor Madya
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Siti Fathihah Abd Latif

Pensyarah
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Zaleha Embong

Pensyarah Kanan
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Asma Lailee Mohd Noor

Pensyarah Kanan
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Azahah Abu Hassan Sha'ari

Pensyarah Kanan
Fakulti Sains Sosial dan
Kemanusiaan
Universiti Kebangsaan Malaysia

Yohan Kurniawan

Profesor Madya
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Ateerah Abdul Razak

Pensyarah
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Azman Bidin

Pensyarah Kanan
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Noor Hisham Md Nawi

Pensyarah Kanan
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Khuzaiton Zakaria

Guru Bahasa Kanan
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

Koentjoro Soeparno

Profesor
Fakultas Psikologi
Universitas Gadjah Mada

Mohd Izzuddin Mohd Noor

Pensyarah
Fakulti Keilmuan Islam
Universiti Melaka

Fatimah Nadirah Mohd Noor

Pensyarah
Fakulti Keilmuan Islam
Universiti Melaka

Mohd Kamil Ahmad

Pensyarah Kanan
Fakulti Pengajian Bahasa dan
Pembangunan Insan
Universiti Malaysia Kelantan

PRAKATA

Buku *Pandemik: Cabaran Masyarakat Abad ke-21* merupakan usaha untuk menghimpunkan pengalaman yang dihadapi akibat pandemik yang memberi impak besar dalam segenap kehidupan masyarakat. Penulisan bab dalam buku ini ialah penyampaian secara santai bagi menggambarkan pengalaman masyarakat secara umum mahupun peribadi yang dilalui.

Buku ini merupakan gambaran untuk memahami kesan pandemik COVID-19 dalam kehidupan daripada peringkat umum sehinggalah unit terkecil dalam masyarakat iaitu keluarga. Tajuk-tajuk dalam buku ini membincangkan isu yang relevan berkaitan pandemik COVID-19 secara khusus selain diteliti juga berkenaan dengan perkembangan semasa di Malaysia.

Ribuan terima kasih diucapkan kepada penulis-penulis yang memberi sumbangan karya masing-masing untuk dimuatkan dalam buku ini. Sekalung penghargaan juga diberikan kepada pentadbiran Fakulti Pengajian Bahasa dan Pembangunan Insan UMK serta Penerbit UMK yang memberi sokongan penuh bagi penerbitan buku ini. Semoga usaha kita semua sentiasa dalam keredaan dan keberkatan Allah SWT.

Ruzaini Ijon

Mohd Kamil Ahmad

Yohan Kurniawan

Siti Fathihah Abd Latif

BAB 1
PENDAHULUAN: PANDEMIK DALAM SEJARAH
PERADABAN MANUSIA

Ruzaini Ijon dan Siti Fathihah Abd Latif

PENDAHULUAN

Pengisytiharan penyakit Koronavirus 2019 (COVID-19) sebagai pandemik oleh Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) pada 11 Mac 2020 memberikan gambaran mengenai tahap keseriusan impak wabak tersebut kepada masyarakat sejagat. Walau bagaimanapun, istilah pandemik itu sendiri masih tidak mempunyai satu definisi yang tetap dan diterima secara universal. Definisi pandemik misalnya dimuatkan dalam *Dictionary of Epidemiology* (2001), *an epidemic occurring worldwide, or over a very wide area, crossing international boundaries and usually affecting a large number of people*. Bagi WHO pula, pandemik influenza pula merujuk kepada situasi apabila kemunculan virus baharu dan sangat patogenik, ketiadaan atau hanya sedikit ketahanan imunologi dalam populasi manusia sehingga mudah berjangkit. Terdapat juga kaedah pentakrifan berdasarkan kepada jumlah kes dibandingkan dengan jangkakan bilangan awal dan dilihat juga melalui penyebaran jangkitan secara geografi dan merentas benua. Bagi endemik dan wabak, jumlah jangkitan dikira lebih kecil dan tidak merebak ke kawasan yang lebih luas. Namun, wabak lebih mencatatkan jumlah jangkitan yang lebih besar dan tidak dijangka berbanding endemik. Contoh endemik ialah jangkitan malaria di Afrika manakala wabak pula seperti jangkitan *cholera* selepas bencana gempa bumi di Haiti pada tahun 2010. Bagi epidemik pula, jangkitan penyakit dilaporkan dalam keluasan geografi yang besar misalnya jangkitan